

Nagy Janka Teodóra – Matla Gabriella

Száz plusz Évszázad

Jubileumi nemzetközi interdiszciplináris konferencia Tárkány Szücs Ernő születésének 100., a Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténelmi és Jogi Néprajzi Kutatócsoport megalakulásának 10. évfordulóján (Hódmezővásárhely, 2021. szeptember 30. – október 1.)

A Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténelmi és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (Pécsi Tudományegyetem KPVK), a Bölcsészettudományi Kutatóközpont, a Vásárhelyi Testamentum Alapítvány, a Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ és a MNL CSML Hódmezővásárhelyi Levéltára által közösen szervezett konferencia aktualitását egyrészt a Hódmezővásárhelyen született dr. Tárkány Szücs Ernő, a magyar jogi néprajz nemzetközi híró kutatója születésének centenáriuma, másrészt a Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténelmi és Jogi Néprajzi Kutatócsoport 10 éves jubileuma jelentette.

Szeptember 30-án a hódmezővásárhelyi Kincses temetőben Tárkány Szücs Ernő síremlékének megkoszorúzása után a Bethlen Gábor Református Gimnáziumban Hódiné Földesi Sára igazgató köszöntőszavait követően a Kádárné Zsoldos Edit könyvtáros által újraprendezett Tárkány Szücs Ernő Emlékszobát tekinthették meg az érdeklődők. Hódmezővásárhely, Tárkány Szücs Ernő szülővárosa, a róla elnevezett tér avatásával fejezte ki tiszteletét a centenáriumon. A Tárkány-palotánál, Tárkány Szücs Ernő szülőházánál Kis Andrea alpolgármester, Nagy Janka Teodóra kutatócsoporti elnök, Antal Tamás, a Szeremlei Társaság elnöke és Tárkány Szücs Attila, a Vásárhelyi Testamentum Alapítvány kurátora ünnepi megemlékező szavait hallgathatták meg a jelenlevők.

A program délután folytatódott az Emlékponton a Tárkány Szücs Ernő Emlékkülsővel. A Miklós Péter és Gelencsér József elnöklétével tartott ülés alkalmat adott a vissza- és az előretételezésre, az elért eredmények és a körvonalazódó jövőbeli tervek számbavételére. Dr. Kis Andrea alpolgármester köszöntőjében Tárkány Szücs Ernő tudományos pályáját méltatta, kiemelve a szülőváros és Németh László szerepét. Annak a szellemiségnek a vállalását a mindennapokban, amelyet Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata különleges értéknek, a város közös örökségének tekint. Mezey Barna, a kutatócsoport társelnöke a kettős jubileum egymást erősítő szerepét hangsúlyozta. Mint mondta, jól látható, hogy Tárkány

Szücs Ernő életművének a hazai tudományos életben való elhelyezése elsősorban a kutatócsoport tevékenységéhez kapcsolódva, tagjainak jogi kultúrtörténelmi, jogi néprajzi és történelmi kutatásainak eredményeként valósult meg az elmúlt évtizedben. Tárkány Szücs Attila, Tárkány Szücs Ernő fia, a Vásárhelyi Testamentum Alapítvány kurátora a személyes, a családi köszönő és köszöntő szavak mellett az intézményes emlékezés fontosságát, a folytatás tudomány- és kutatástörténelmi lehetőségeit emelte ki.

A 2011. október 5-én öt egyetem együttműködésével Szekszárdon, a PTE KPVK (akkor IGYK) épületében 19 fővel megalakult, jelenleg harminckét taggal rendelkező kutatócsoport a jubileum évében először köszöntött külföldi tiszteleti tagokat:

prof. dr. Keszeg Vilmos egyetemi tanárt (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Magyar Néprajz és Antropológia Intézet, Kolozsvár), a Hungarológiai Tudományok Doktori Iskola igazgatóját, az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnökét, a jogi néprajz elismert tudományos kutatóját. Keszeg Vilmos publikációiban újszerű érintkezési pontokat fogalmaz meg a jogi néprajzzal kapcsolatban, tudományszervezői tevékenysége pedig hozzájárul Tárkány Szücs Ernő és Imreh István szellemében az erdélyi néprajzban egy jogi néprajzi szemléletű kutatási irány megalapozásához;

prof. dr. habil. Marian Maleckit, a krakkói Jagelló Egyetem Egyetemes Állam- és Jogtörténelmi Tanszékének professzorát, a lengyel igazságügyi miniszter által a vallási és faji gyűlöletből eredő bűncselekmények megelőzésének érdekében létrehozott szakmai bizottság tagját, a Sziléziai Hadtörténelmi Múzeum alapítóját, a jogtörténelmi, jogi kultúrtörténelmi, a jogi archeológia elismert tudományos kutatóját;

prof. dr. Zalina Vladimirovna Kanukovát, az oroszországi Észak-Oszét-Alán Autonóm Köztársaság vladikavkazi Abajev Észak-Oszét Humán és Társadalomtudományi Kutatóintézet (SOIGSI) főigazgatóját, a Hetagurov Észak-Oszét Állami Egyetem (SOGU) Orosz Történelem Tanszékének professzorát, a történettudomány elismert tudományos kutatóját. A magát 1991-től nevében is az alán hagyományok örökösének tekintő országban az általa vezetett akadémiai intézet főigazgatójaként végzett kutatói és tudományszervezői tevékenysége meghatározó a nemzeti történelemtől elválaszthatatlan társadalmi-kulturális örökség részét jelentő jogszokások forrásközlése, monografikus feldolgozása és az „élő és gyakorolt” jogszokások kutatása területén;

emeritus-univ prof. dr. iur. Gernot Kochert, a grazi Karl Franzens Tudományegyetem egyetemi tanárát, a Pécsi Tudományegyetem díszdoktorát, a jogtörténelmi, jogi kultúrtörténelmi és jogi archeológia elismert tudományos kutatóját. Gernot Kocher magánjog- és kodifikációtörténelmi kutatásai mellett a jogi ikonográfia, a jogi kultúrtörténelmi és a jogi néprajz, az osztrák jogi archeológia kiemelkedő képviselője. Együttműködött a magyar jogi kultúrtörténelmi Kajtár István jogtörténész professzor által életre hívott pécsi műhelyével, és ennek folyamatában közvetve a TSZE Kutatócsoport megalakulásának egyik eszmei előkészítője.

A kutatócsoport és a Testamentum Alapítvány megjelent alapító tagjai számára jubileumi elismerések (emléklap és egy, Erdős Péter hódmezővásárhelyi grafikus által készített Tárkány Szücs Ernő emléklap) átadására került sor: Bánkiné dr. Molnár Erzsébet, dr. Bárh János, dr. Bognár Szabina, dr. Gelencsér József, dr. Homoki-Nagy Mária, dr. Horváth József, dr. Mezey Barna, dr. Nagy Janka Teodóra, Szabó Ernő, dr. Tárkány Szücs Attila.

A kettős jubileum alkalmat és lehetőséget adott a jogi kultúrtörténet, jogi néprajz területén nyújtott kiemelkedő szakmai teljesítmények elismerésére is. Az alapítók, a Vásárhelyi Testamentum Alapítvány, a TSZE Kutatócsoport és a Bölcsészettudományi Kutatóközpont vezetői szóban is megerősítve szándékukat ünnepélyesen aláírták a Tárkány Szücs Ernő-díj alapító okiratát. Az alapítói akaratot megfogalmazva dr. Balogh Balázs, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgatója kiemelte, hogy a díj a jogi néprajz, a jogi kultúrtörténet interdiszciplináris kutatási terület folyamatos fejlesztését, a kapcsolódó szellemi erőforrások erősítését kívánja segíteni. A díj I. fokozatát a jogi néprajz, a jogi kultúrtörténet területén elért kiemelkedő kutatási és tudományszervezési tevékenysége elismeréseként dr. Nagy Janka Teodóra, a kutatócsoport elnöke kapta, az alapítói szándék szerint életműdíjként az elismerést Szentí Tibor vehette át.

A jubileumi konferenciára megjelent három kötet ünnepi bemutatója lehetőséget nyújtott Tárkány Szücs Ernő rendkívül gazdag kutatói életműve legfontosabb eredményeinek megfogalmazására. Tárkány Szücs Ernő *Magyar jogi népszokások* című monográfiájának a Nemzeti Közszerkezési Egyetem Ludovika kiadója által megjelentetett harmadik kiadását prof. dr. Varga Csaba mutatta be. Ader János Magyarország köztársasági elnöke és Varga Judit igazságügyi miniszter bevezető gondolatait és a megjelenés támogatását dr. Tárkány Szücs Attila köszönte meg.

Tárkány Szücs Ernő úgy vált a magyar jogi néprajz nemzetközi hírnév kutatójává, hogy viszonylag kevés munkája látott napvilágot idegen nyelven. Ezt a hiányt kívánta pótolni az MTA–ELTE Jogtörténelmi Kutatócsoport *Ungarische Rechtshistoriker* sorozatában a Nagy Janka Teodóra és Bognár Szabina által szerkesztett, Szabó Ernő által szöveggondozott, a Gondolat Kiadó által megjelentetett Ernő Tárkány Szücs: *Rechtsgeschichte und Volksbräuche (Ausgewählte Studien)* című kötet. A sorozatszerkesztő, a kutatócsoport társelnöke dr. Mezey Barna kiemelte, hogy a kötet célja hozzájárulni Tárkány Szücs Ernő életművének a nemzetközi kutatás mind szélesebb körével történő megismertetéséhez. A válogatott német és angol nyelvű tanulmányokat jól kiegészíti a Tárkány Szücs Ernő idegen nyelvű levelezéséből most először közreadott válogatás (levelezőpartnerei Herbert Spruth, Karl-Sigismund Kramer, Hermann Baltl és Louis Carlen voltak).

A kutatócsoport kiskönyvtárának 10. köteteként jelent meg az ünnepi kiadvány a TSZE Kutatócsoport (PTE KPVK) és a Bölcsészettudományi Kutatóközpont közös kiadásában. A *Száz plusz tíz* jubileumi kötet. *Tárkány Szücs Ernő (1921–2021). Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténelmi és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (2011–2021)*

című könyvet Blazovich László történész és jogtörténész professzor, Hódmezővásárhely Pro Urbe díjasa mutatta be. Méltatta a közreadott kutatási eredmények rendkívüli gazdagságát. A Tárkány Szücs Ernőre visszaemlékező és a tudományterületi összegző tanulmányokat, valamint az életmű kutatásához közreadott forrásokat, kutatási segédleteket. Kiemelte a kutatócsoport tagjainak jogtörténelmi, jogi kultúrtörténelmi, jogi néprajzi, néprajz- és történettudományi tanulmányait, amelyek egyszerre reprezentálják az elmúlt tíz év jogi kultúrtörténelmi és jogi néprajzi kutatásait és a tudományos közéleti együttműködések legújabb eredményeit.

A kutatóról a centenáriumon készült portréfilm bemutatását követően az ünnepi előadások éppen ennek a tudományos együttműködésnek a jegyében tekintették át a további kutatásokat ösztönző eredményeket. A következő előadások hangzottak el: *Tárkány Szücs Ernő és a magyar jogtörténet* (Mezey Barna), *Tárkány Szücs Ernő és a magyar végrendelet-kutatás* (Homoki-Nagy Mária), *Tárkány Szücs Ernő hagyatéka és a magyar társadalomtörténet* (Gyáni Gábor), *Tárkány Szücs Ernő és a magyar népi jogéletkutatás fénykora (1939–1948)* (Nagy Janka Teodóra), *Egy jogi néprajzi szintézis lehetősége – Tárkány Szücs Ernő az MTA Néprajzi Kutató Csoportjában (1975–1984)* (Bognár Szabina), *Tárkány Szücs Ernő szellemi hagyatéka: a 10 éves Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténelmi és Jogi Néprajzi Kutatócsoport* (Nagy Janka Teodóra – Szabó Ernő). Az ünnepi előadásokat filmes időutazás követte.

Az emlékülés kísérőprogramjaként került sor Presztóczi Zoltán főosztályvezető vezetésével a Tárkány Szücs Ernő könyvhagyatéka a MNL CSML Hódmezővásárhelyi Levéltárában kiállítás megtekintésére, továbbá a film- és kiadványbörzére.

Október 1-jén a 10 éve alakult *Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténelmi és Jogi Néprajzi Kutatócsoport Jubileumi Konferenciájára* került sor az Emlékponton, amely a kutatócsoport külföldi tiszteleti tagjainak előadásaival kezdődött (Keszeg Vilmos: *Autonóm volt-e a népi kultúra? Az intézmények és a népi kultúra viszonya*; Marian Malecki: *Mongol Invasion in Hungary and Poland: Parallels between the Battle of Muhi and Legnica*; Gernot Kocher: *Miniaturen als „Schlagworte“ zu Rechtstexten*; Zalina Kanukova: *Обычное право осетин: традиции и современность*).

A Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténelmi és Jogi Néprajzi Kutatócsoport tagjainak előadásai jó áttekintést adtak a jogi kultúrtörténet, a jogi néprajz legújabb kutatási eredményeiről, és egyben alkalmat kínáltak a szakmai vélemény- és információcserére is. (Dr. Varga Csaba: *Tárkány Szücs Ernő és kora. A jogi néprajz és gondolhatatlansága a marxista-leninista állam- és jogelméletben*; Bánkiné Molnár Erzsébet: *A Jász kun terület népi jogéletének tükröződése a 18. századi helyi rendtartásokban*; Horváth József: *A magyarországi végrendelet-forrásközlések és tanulmányok*; Bódiné Beliznai Kinga: *A bírósági tárgyalótermek szimbolikája*; Völgyesi Levente: *A konzisztoriális*

biráskodás jogi néprajzi elemei a váci egyházmegye területén; Gráf Imre: Tárkány Szücs Ernőre emlékezve (Chicago 1973); J. Újváry Zsuzsanna: A jogszokások szerepe a földesúr–jobbágy viszony alakulásában a Magyar Királyság északi megyéinek hódoltságai falvaiban; Bárh János: Vallásérvölcsi vétségek feltárása és büntetése 1828-ban a Nyikó mente három katolikus falujában; Gelencsér József: A gazdák „kékbeli parlamentje” – Székesfehérvár paraszttársadalmának fóruma; dr. Örsi Julianna: A család változó szerepben; Marian Malecki – Falus Orsolya: Arpád-házi Szent Kinga – egy legenda és jogtörténelmi háttere; Lanczendorfer Zsuzsanna: Jogi néprajzi adatok az irodalomban. Bűnesetek Galgóczi Erzsébet műveiben; Domokos Mariann: „Eljen Wekerle s a polgári házasság!” Propaganda és populáris kultúra a 19. század végén; Csáji Koppány László: A magyarországi ügyvédfolklor; Matla Gabriella: A spanyol jogszokáskutatás intézményesülése és Joaquín Costa öröksége).

Homoki-Nagy Mária konferenciázó gondolatai az elmúlt időszak szakmai eredményei mellett a tíz év közösség- és szemléletformáló szerepét is kiemelték, amely biztos alapot jelenthet új közös tervek, kutatások és együttműködések megfogalmazásához – egy következő konferenciához.

* * *

Nagy Janka Teodóra a kutatócsoport és a konferencia programbizottságának nevében (Nagy Janka Teodóra, Mezey Barna, Tárkány Szücs Attila, Miklós Péter, Bogárné Szabina, Szabó Ernő) köszönte meg a társszervezők, az együttműködő partnerek (MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya Jogtörténelmi Albizottság, MTA I.

Osztályának Néprajztudományi Bizottsága, ELTE ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténelmi Tanszék és MTA–ELTE Jogtörténelmi Kutatócsoport (ELKH), SZTE ÁJTK Magyar Jogtörténelmi Tanszék, PTE ÁJK Jogtörténelmi Tanszék, Magyar Néprajzi Társaság Társadalomnéprajzi Szakosztály, Magyar Néprajzi Múzeum) és a támogatók (Nemzeti Kulturális Alap, Miniszterelnökség, Igazságügyi Minisztérium, Emberi Erőforrások Minisztériuma, Vásárhelyi Testamentum Alapítvány, Eötvös Loránd Kutatói Hálózat, Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzat, Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ, Emlékpont; Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád-Csanád Megyei Levéltára, Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Karsai Alba Kft., Bozay Gyöngyi ügyvéd, Simonffy György ügyvéd, szakjogász, Kis Ferencné könyvelő) támogatását.

* * *

A konferenciát követően, a jubileumi programhoz kapcsolódva emléktábla avatására került sor 2021. október 13-án Tárkány Szücs Ernő, a néprajztudományok doktora, a jogi népszokáskutatás nemzetközi híró néprajztudósa egykori lakóházánál (Budapest, XII. Kék Golyó u. 4.). Avatóbeszédet Nagy Janka Teodóra, a Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténelmi és Jogi Néprajzi Kutatócsoport elnöke és Paul Csiszár, az EU Bizottság Versenyjogi Vezérigazgatóság igazgatója mondott. Az emléktáblánál nagyszámú tisztelő előtt koszorút helyezett el Pokorni Zoltán polgármester, valamint a család és a Vásárhelyi Testamentum Alapítvány részéről Tárkány Szücs Attila.

HÍREK

- **2021. október 2-án** Mezőhegyesen, a Szent György plébánia szervezésében került megrendezésre az aradi vértanúk emlékére rendezett konferencia, amelyen Homoki-Nagy Mária tanszékvezető egyetemi tanár (SZTE ÁJTK) *Az 1848. évi áprilisi törvények alkotmányjogi jelentőségét* ismertette.
- **2021. október 7-én** a Nemzetközi Visegrádi Alap által támogatott konzorcionális együttműködés keretében szervezett – a járványhelyzetre tekintettel online – konferenciát a krakkói Jagiellonian University, amelyen a pályázatban együttműködő egyetemek (Jagiellonian University, Szegedi Tudományegyetem, Trnava University, University of West Bohemia) kutatói vettek részt. A pályázat témája *Continuity and Discontinuity*

of Pre-war Legal Systems in the Post-war Successor States (1918–1939). A Difficult Heritage: Interwar Codification Movement in Central and Eastern Europe (1918–1939) című tudományos tanácskozáson Varga Norbert egyetemi docens (*Introduction the Cartel Regulation in Hungary in the Interwar Period*), Pétervári Máté egyetemi adjunktus (*Changes of the Insolvency Law in Hungary in the Interwar Period*) és Szivós Krisztof PhD-hallgató (*The Changes in the Right of Novelty in Hungarian Civil Procedure in the Interwar Period*) tartott előadást.

- **2021. október 7-én** szervezett tudományos ülést a Pécsi Tudományegyetem Márkus Dezső Összehasonlító Jogtörténelmi Kutatócsoportja és a Göttingeni Georg-August Egyetem Német Jogtörténelmi és Polgári Jogi Tanszéke. Az online workshopra a *Theorie und Praxis der Entrechtung in der zweiten Hälfte der Horthy-Ära im Vergleich mit dem NS-Regime* című, az Alexander von Humboldt Alapítvány által támo-